

8. UN PUNT DE VISTA. EL NACIONALISME *

EN LA VALORITZACIÓ dels sentiments integrants d'un patrimoni espiritual, ocupen els anhels nacionalistes un primer pla? Deixant a part especulacions de caràcter filosòfic i circumscriuint la pregunta a l'experiència dels fets, jo entenc que no sembla pre. És a dir, que hi ha moments en la història propicis a l'hegemonia d'aquests sentiments, però n'hi ha d'altres que necessàriament els releguen a segon terme.

Les guerres, generalment, són motiu de formació o de renaixença de l'esperit nacionalista. Per exemple, la darrera gran conflagració, amb l'inevitable canvi de fronteres, comportà una exacerbació del nacionalisme, que cristallitzà en la reconstrucció política de determinats pobles, en certs casos, i en la formació de considerables corrents d'opinió nacionalista en altres, fins a arribar a l'extrem d'assolir dites reivindicacions eco i marc jurídic en la Societat de Nacions.

Però quan les greus preocupacions no es deriven dels enemics de fora sinó de crisis internes; quan irrefrenables anhels de justícia clivellen l'organització política i social existent per la força expansiva de corrents espirituals comuns a tots els pobles, el nacionalisme queda a la penombra, un poc endormiscat.

I actualment, crec, som en un d'aquests moments de transició, ja que els greus problemes econòmics plantejats avui al món, i els consegüents assaigs de noves estructures, deborden les fronteres i tenen ressonància universal. Per això, ara, la intercomuni-

cació entre els pobles és més gran que mai, i la recíproca influència que en condiciona la vida és també més accentuada. Fins les mateixes regressions feixistes, fonamentades en l'exaltació de passions nacionalistes, ho són en gran part sols en aparença perquè de fet responen a altres desigs comuns a totes les oligarquies del món, i dels quals el nacionalisme no és sinó una disfressa. La prova és que l'hitlerisme, per exemple, ha produït per tots els països grans moviments de simpatia més o menys dissimulada.

A la mateixa Catalunya, el sentiment nacionalista ara es troba posposat. Altre temps semblava que no, quan Cambó llançava la seva famosa frase: «Monarquia? República...? Catalunya!» I es va poder creure en la sinceritat de preferents sentiments nacionalistes per part del llder i els seguaços de la Lliga durant els primers temps de la República i d'Autonomia, abans que a l'empar de l'Estatut es portàs a cap una veritadera tasca renovadora capaç d'enderrocar vells privilegis i tradicionals injustícies. Arribat aquest moment —recordem la llei de conreus— el regionalisme fou arraconat i en Cambó, en una cadena ininterrompuda de claudicacions, no vacilà davant els sentiments de classe amenaçats a cridar l'auxili del govern central passant per damunt la sobirania del Parlament Català; com el mateix Ferran VII, demanà socors als cent mil fills de Sant Lluís per restablir l'absolutisme; com no dubtarien els monopolitzadors del «*patriotismo*» i els d'«*el último hombre y la última peceta*» a admetre ingerències estrangeres per tal d'evitar un govern d'esquerreres.

La Lliga, que no volgué col·laborar amb l'Esquerra, partit autènticament autonomista, ara col·labora amb Ciera i amb Pic, pertanyents als partits governamentals que han suspès *sine die* l'Estatut que el poble es donà.

A Mallorca no ha existit mai de fet una política nacionalista. Si qualche vegada se n'ha fet un intent d'iniciació, amb lleugeresa fortament censurable, s'ha deixat avortar en flor a mans dels enemics seculars de tan noble causa. La veritat és que el ressorgiment literari, tan estimable a Mallorca, no fou susceptible de transformació en moviment polític. Els nostres més destacats valors literaris, tan selectes en el camp de les lletres, no dubtaran ni han dubtat mai, impulsats per apetències menyspreables, a afiliar-se als

* «República», 80 (24-VIII-1935), 1.

abominables cacicats polítics on solament es fa embruidora política de banderia.

I aquesta tasca de depuració política solament pot esser realitzada per les esquerres si encerten en la tàctica escient per a assolir la màxima eficàcia. El secret és situar-se sàviament en el punt precís de concurrència entre les orientacions espirituals que els dirigents han d'imprimir a tota actuació política i els anhels populars del moment.

B.(ERNAT) J.(OFRE)

9. FA UN ANY. EL 6 D'OCTUBRE *

TOT JUST ACABA de transcórrer un any des que Ràdio Barcelona ens donava la nova, que no ens sobia, de la proclamació de l'Estat Català dins la República Federal Espanyola. Lluís Companys, com a cap del Govern de Catalunya, en féu la proclamació des del balcó de la Generalitat, en moments i circumstàncies greus per a l'esdevenir de la República.

Recordem la data de les eleccions del 19 de novembre. Recordem que la contrarevolució frenava i desdibuixava, des de feia un any, l'impuls d'aquell 14 d'abril gloriós. Quantes desercions i fins traïcions podríem remarcar? La República resta sense contingut. La Ceda és al poder. Els partits republicans espanyols trencaren amb totes les institucions, des dels conservadors als més esquerrens. I la protesta viva al cor de tots, començava a traduir-se en actes violents en molts indrets de la península. Altrament Catalunya tenia molt a témer i greuges ja inferits. L'autonomia perillava. L'annul·lació de la Llei de Contractes de Comens treia tot valor i eficàcia al Parlament Català. No en va, les forces monarquitzants havien fet les seves propagandes electorals a base d'espanyolisme oposat a catalanisme.

Tota acció política sana representa un moviment defensiu de la intel·ligència contra el domini de l'error i davant l'error contrarevolucionari uns homes conscients i de responsabilitat (com eren el president i els consellers de la Generalitat) no podien abandonar la seva acció política del propi pensament, sense trair la causa a què es devien i sense desertar del conjunt de la pro-